

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

י"ד אלול, תשע"א ; 13 ספטמבר, 2011.

סומן : כ-10-8040

לכבוד

מר בנימין נתניהו

ראש ממשלת ישראל

משרד ראש הממשלה

ירושלים

לכבוד

ד"ר יובל שטייניץ

שר האוצר

משרד האוצר

ירושלים

לכבוד

חברי הוועדה להגברת התחרותיות במשק :

מר איל גבאי

מנכ"ל משרד ראש הממשלה

מר דוד זקן

המפקח על הבנקים

ד"ר אודי ניסן

הממונה על התקציבים במשרד האוצר

פרופ' יוג'ין קנדל

ראש המועצה הלאומית לכלכלה

פרופ' דיוויד גילה

הממונה על ההגבלים העסקיים

מר חיים שני

מנכ"ל משרד האוצר

פרופ' שמואל האוזר

יו"ר הרשות לניירות ערך

עו"ד אבי ליכט

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה

פרופ' עודד שריג

הממונה על שוק ההון במשרד האוצר

ד"ר קרנית פלוג

המשנה לנגיד בנק ישראל

נכבדיי, שלום רב,

הנדון : בירור סוגיית פירוק גרעיני השליטה על ידי הוועדה

סימוכין מכתבנו מיום 16/8/11

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: התנועה) הריני לפנות אליך כדלקמן:

1. מכתבנו שבסימוכין טרם נענה.
2. במכתבנו שבסימוכין, כמו גם בפניות הנוספות שלנו לכבודכם בנושא הריכוזיות במשק, ובהופעותינו בפני הוועדה, הפצרנו בכם לעסוק בנושא פירוק גרעיני השליטה בגופים פיננסיים, כחלק בלתי נפרד וכתנאי הכרחי ל"שיפור ושמירה על יציבות המערכת הפיננסית בכלל והמערכת הבנקאית בפרט" כמוטל על הוועדה במנדט שניתן לה.
3. עוד ביקשנו, כי הוועדה תקים תת וועדה לעיסוק בנושא מרכזי וחיוני זה, כפי שנעשה בנוגע לסוגיות נוספות הכרוכות במנדט שניתן בידה.
4. לצערנו, כאמור פנייתנו לא נענתה ולא נותר לנו אלא להניח כי החלטת הוועדה שלא לעסוק בנושא מרכזי זה, עומדת על כנה.
5. נתכבד לחזור בתמצית על עמדתנו לפיה **פירוק גרעיני השליטה במוסדות הפיננסיים הינה תנאי הכרחי להקטנת הריכוזיות ולהגנה על האינטרסים של הציבור הרחב במוסדות אלו.**
6. במצב החוקי הנוכחי, בכדי להשיג שליטה במוסד פיננסי אין צורך ברוב של מעל 50%, ולמעשה במוסד פיננסי בעל פיזור מניות גדול ייתכן שבעל מניות יחזיק במניות בשיעור של אחוזים בודדים וייחשב **כבעל גרעין שליטה.**
7. על אף שגרעיני השליטה במוסדות הפיננסיים קיבלו היתרי שליטה עבור החזקה של בין 20 ל-50 אחוז מההון העצמי, כשבודקים את המצב בפועל, נמצא כי הם מחזיקים רק ב-2 עד 4 אחוזים מסך הנכסים של המוסדות הפיננסיים – ועדיין מוגדרים כגרעיני שליטה. ככזה, הוא זה שממנה את הדירקטורים ומקבל את ההחלטות החשובות לגבי התנהלות המוסד.
8. **בכך נוצר פער בלתי סביר בין השליטה לבעלות (אחוז ההחזקות) – שכן על אף שהציבור מחזיק ב-95% מתיק הנכסים של המוסד, קולו אינו נשמע כלל בקבלת ההחלטות.**

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

9. בדומה למתרחש במבנה ההחזקות הפירמדיאלי, נוצר כשל בדמוקרטיה התאגידי. הכוח לקבל את ההחלטות ניתן בידי מיעוט, בעוד שרוב בעלי הנכסים נותרים חסרי יכולת להביע את רצונם ולהשפיע על התנהלות המוסד הפיננסי שבו יש להם חלק.
10. תפיסת העולם המאפשרת קיומם של גרעיני שליטה במוסדות פיננסיים היא אנטי-דמוקרטית – בכך שהיא נותנת כוח בידי מעטים, מפרה את העיקרון של 'מנייה אחת – קול אחד' ומהווה הקצאת משאבים קלוקלת.
11. אשר על כן, גם אם הוועדה תקבל החלטה על פירוק ההחזקות הצולבות: בעלי ההון המחזיקים במוסדות פיננסיים יצטרכו למכור את אחזקותיהם למישהו (מן המשפחות העשירות במשק, מן הסתם); והרוכש יהפוך לבעל גרעין שליטה, אשר יהיה המוציא והמביא במוסד הפיננסי שרכש.
12. ואם כך הדבר, מה הועילו חכמים בתקנתם? כל עוד קיים המודל של גרעיני שליטה במוסדות הפיננסיים, אזי נגלה שבמקום לפזר את הריכוזיות שיצרו ההחזקות הצולבות, הגענו למצב שבו השליטה במוסדות הפיננסיים בסך הכל הועברה מידיהן של 10 המשפחות העשירות במדינה לידיהן של 10 המשפחות הבאות אחריהן בתור. הגדלנו את מספר השחקנים במשק בכמות מעטה ביותר – וההשפעה על הריכוזיות תהיה מעטה, בהתאם.
13. הדרך היחידה לממש הלכה למעשה את העיקרון הדמוקרטי גם במקרים הללו, חייבת לעבור דרך הצלע השלישית – נוסף על ניתוק ההחזקות הצולבות ופירוק פירמידות השליטה – של פירוק גרעיני השליטה, אשר יחזיר את הכוח לידי של ציבור המחזיקים כולו.
14. ראשית, יש לקבוע כי למשקיעים יתאפשר להחזיק בלא יותר מאחוז אחד מסך נכסיו של מוסד פיננסי. שנית, בכדי להתגבר על השאלה: "כיצד ציבור המשקיעים עצמו אמור לשלוט? הרי הוא חסר ניסיון, אינו מיומן בניהול ואינו צפוי לקבל את ההחלטות הנכונות ביותר עבור המוסד הפיננסי!" – סבורים אנו, כי יש לקדם את הפתרון, שהוצג על ידינו בהופעתנו בפני הוועדה, של מינוי דירקטורים מקצועיים, שיפעלו למימוש האינטרס של ציבור המשקיעים.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

15. נוכח האמור לעיל, נתכבד לחזור ולבקש, כי ככל שהוועדה טרם עסקה בנושא, תעלה את הנושא על סדר יומה ותקים בדחיפות תת וועדה לליבוץ הנושא ולטיפול בו.

16. אנו רואים בהקמת הוועדה ובפועלה הזדמנות היסטורית לתקן עיוותים חמורים ושורשיים הפוגעים במשק הישראלי. המחאה החברתית-כלכלית מעניקה רוח גבית חשובה ונדירה בעוצמתה לוועדה.

17. לא נכון לדחות דיון וטיפול בנושאים המצויים בלב ליבה של סוגיית הריכוזיות להזדמנות אחרת, שכן הזדמנות כזו יתכן ולא תקרה על דרכה של המדינה בעתיד הקרוב והנזקים שהמצב הנוכחי יוצרים ועלולים לגרום לכלכלה בישראל הינם חמורים ביותר.

18. במידה והכריע הוועדה שלא לעסוק בנושא, נתכבד לבקש מכבוד ראש הממשלה ומכבוד שר האוצר, להנחותה לעסוק בעניין ולחלופין לקדם פירוקם של גרעיני השליטה במקביל לפעילות הוועדה.

19. נדגיש כי התנועה רואה במצב הנוכחי סכנה חמורה ליציבות הפיננסית ולמשק הישראלי. שכן, כספי הציבור המושקע בגופים הפיננסים נתונים לניהולם של גרעיני שליטה, הנהנים מהסיכוי ללא סיכון שהינו שווה ערך.

20. נודה לתשובתכם ולעדכונינו.

בכבוד רב,

צרויה מידד-לוזון, עו"ד
היועצת המשפטית